

Ereserki baten esamesak

Urriolabeitia' tar Amantzi jaunari

Idazpuru ofekin erantzum diezu nere zifiborozi ta azketsi idazpuru bezar erantzutea nik ere.

Astearteko EUZKADI'n zure idazlana irakufi muanean asko poztu nintzan, naiz erantzuma nere aurkakoa izan; norbaitek irakufi duala ezagun bada.

Etzera arituko noski zure erantzunari nere aldetik befito zerbit erantzutea. Mikel Donerari egin diozun ereserkiaren olefika baño laburagoak badirala duzu; Engladafena, Doixtafena ta Katalunianen "Els segadors".

Ereserki oyeok ordea, abefieci jafiak dira; abefien Zaindariari ez, atarirakoak (profanos, eztaikit euzkeraz nola esan) dira, ta Zaindariengatik geyenbat ari nintzan. Mikel Donerarena, elizarakoa geyago dala esan genezake, bere egunean egiten diran jaupa abestu edefen azkenean, ibildoneetan (peregrinaciones) ofilean eta orain egin diran bezala, ta Euzko-Etxe edo batzokiaren Zaindari Doneraren omenez egiten diran jayetan abesteko.

"Pange lingua" ereserki edefak sei apal-di (estrofa) ditu; zuk aitatzen dezun "Tantum ergo", bostgafena da.

"Sacris Solemnis'ek apal-di batzuek ba-ditu.

Mutikotan, elizan abetsen (tiple) asi ta egundano, gaurdano, irurogeita bat urte ondo betetak, eta beti abeslariaren artean, Orfeoi Donostiaren eta abaf zerbit, ikusi det eta ikasi ere bai, beren neuri edo aundi-rikitasuna, edefatun eta abaf.

Itz gutxitan ez liteke gauf asko esan, Aralar'ko zinaiben, otioiz, eskari ta dea-dafak ezin saftu, ta befito esango dituz eta nuala uste izpafingietan olefkarieci iragaf-kiz deitu gabe egingo zanik, ageriagotan egingo zala uste nuan, eta Bafena jaunari berari alaxen aitofutu nion.

Ori baño gañantzi gutxigokoa, orain amabi urte Elkano'k Iudiarri bira eman zio-la lareungafen urtea zala-ta olefki baten leyaketa iragaf zan eta Ezenafotaf Jon aldibateko "Txoritxiki," k jaso zuan saria.

Batzuei oso atsegin izan zavetela diozu, sinisten dituz; nik ez dituz edefatuniku ukatu; laburtxo dagola, apal-diabatekin edefki geratu litekela da nere iritzia. Ta nere iriz-tzikoak ere badira, ta bestela begitu janz dan larunbateko "La Voz de Nabaf," k bere zortizgafen ofialdean zer dion.

"NUESTRO CLAMOR UNANIME"
Congregados los patriotas de Basco-mia en incontable muchedumbre, del corazón querria saltar con fervoroso brio la expresión de los más hondos sentimientos. Tiene la patria sus himnos incomparables... Pero nos falta un himno religioso a San Miguel de Aralar...

No desdefiamos las letrillas vulgares con melodia de Lourdes y sentimiento de piedad euzkalduna. Pero busquemos algo mejor, más nuestro, en esta ocasión memorable; alguna canción célebre y conocida de los antiguos patriotas. Es la marcha de San Ignacio, con poesía de Arana-Goiri'af Sabin, el u-bertador.

Con ligerísimas variantes en la forma, tenemos, por ahora, un himno a San Miguel, Patrono de Euzkadi, la vieja patria.

Hélo aquí tal como se cantó el año 1916 en una iglesia de Iruña:

ARALAR-MENDIKO
DONE MIKEL GOYANGERUARI
ERESERKIA
(Iñaki bezelako soñuz)

¡¡Deun Mikell!
Jainkoak autatuba
Zeruan izatera

ERRIJETATIK

ONATE

Ni ere zurekin Uztufe, lenbizi geure etxetik asi beaf degu, nik uste det, goi askotan, bestegandik zerbit eritxi edo eragopenak ditugun lekutan nauka hero ta leyal arkitzen gerala; eta gere gain, inoren eragopen gabe gauden tokietan nauka epeltxo.

POXPOLINAK. — Galartza'taf Basili osagilearen alaba irakasle ikasleok, bere gain arturik gertatzen diardur aldra aundi ba Pozpolinietarako. Ori da benetan aberi-aldaz lanerako gogoia, udako opof-aldian soñitari eta adimenari atsedan alditzo bat eman gabe aberi-aldetxo lanetan. Ta zure bezin poxpolinak ateratzen dituzun zeure ikasleok, bene-benetan zoriordio ta txalotuko zaitugu.

JAYOTZA. — Moyua'taf Kafila abeftzale zingotziak eta bere emaste Sukia'k, euren lenbiziko alabatxo bat izan dute. Ugutzaduan euzke-izena jafi zioten. Ama ta umea ondo arkitzen dira. Zori onak gurasoai.

ITZALDIA. — Arantzazu'ko Andra Mari egumian Pildain apaiz jaun argiak, Arantzaten'ko txadonan txonitza (sermln) daukela jakiteak poq aundia emandu efi ontan jaungoikua eman digula osasuna ta aldi, berari erantzuteko. Ongi etofia izan befi gure eñiro Pildain jauna.

NEKASARITZAZKO ITZALDIA. — Datofen irala'ren lenengo egumian auda, peri edo asoka egumian Gipuzkoa'ko Nekazari Bazkunak jafi du itzaldi bat, bertan itz egingo duana Joli Eibar'ko apaiz Jaun argia izango da. Nauka da izalria ezagutzea nordan, zein gañantzi aundiko itzaldi-a (dan) izango dan.

LOURDES'ERA. — Joan dan ostean Afazola'taf Mikel bere sendikoekin Lour-des'etik joan-etofia egin zuan, Lizafalde'taf

Urtil'ren Gudariyen buruba: Batzafak Autz zindun Euzkotafen Zain-Deuntzat Zu zara Gidari ta Jaun onena Guretzat... ¡Deun Mikell! Entzun afen, ei guzu Ta gure opea artu... Bijotza Euzkaldunak yayoztetik demazu Zurea da berena Itxaso, mendi, ibai afu... Zeru goitik zaizu beti Zuk ongi Euzkadi!! Zai zazu, Jaungoikua Zai zazu Lege Zafa Etsayen aurfan, Zuk Agindu Euzkotafak... Gudean sarturik Guretzat artuta Euzkaldunen alde Zai zazu Lege Zafa Zaitutu osaro-ta Zoriontsua Euzkadi beti izango da Zuk Mikell zainduta."

Beraz, ez naiz bakafik, ereserki edef baten gose-egafia degunok, pilaka gera noski. Guk orain atean darabilkigun onen be-firik ez ote oyeok?

Gañera itz bat ez ote ilun xamaf? "Emoiztu goitaf indafa?" Neufian etofii balitzaizu, ez ote zendum "Emoiztu" jafiko? Luzeegi etofii ordea. Gipuzkoan "dadnos" esateko "iguzu" eta-biltzen dan tokiak badira.

Go-goratzen naiz abetsen mintzala, zortzi-ko bat nola bukatzen genduan.

"Iguzu indaf eta laguntza Oso maitatzen Jainkoa."

Olefki Arana'taf Joseba Iñaki, Josu Lagundikoarena zan.

Ereserki ori guzien gogokoa izateko zein ezkeligian egingo nukun galdetzen didazu. Ona emen nere erantzuma, ta ongi artuko dezula uste det.

—Napafoakoan. —Zergatik?

Beste zio edo afazoi batzuek utzita, abei begiratu.

Gure Zaindari Donearen Jauregia Aralar'en dagolako, Aralar Napafoan, eta Go-ñi'af Todori napartaf bikañari agertuta alatz miragafia egin zualako eta ayen euzkeran izatea olefki ori iruditzen zait egokiena ta zuzenena.

Sasi taftean soña gordeka ez naiz ibili, nere itz eta egifeci erantzuteko bet igertu nago.

Gordeka beste norbait ez ote da ibili? Ni bezelako idazle txiroak efaz da beaf bezela itzak ez neurteza, ta uste gabe min ematea, nere esku azala latza da ta itzak ere ala izatea, ez da zer afitu, bezar naigabetu zaitudanagatik azketsi.

Gipuzkoafen biotzean beti bai da Bizkayarentzat toki berezi bat.

Euzkadi'ren irakaste ta gaizkale izateko beaf zuana ez bai zuan arkitu Jaungoikua ez arabaf zintzoen artean napaf bizkofetan, ez Bidaso andiko euzkaltzale maitagafietan ezta gu gipuzkoafen artean ere; Bizkayan arkitu zuan eta seme edef ofek oparo, gañezka erantzum zion Jaunaren deyari ta gure esker-ona beti azaldu nai diegu bizkaltzefi ta nere asmoa ez zan jaun agur-gafi ofi min ematea.

GOIKOLAKO TXORIA.

LIBORI'N berezibilean, numbait, ari ondo iritxi ta edo, aste ontan befit joana da gure Libori, Afazola'taf Eñfikarta ta beste apaiz batzuekin. Euren tafitian Guriri ta Markiegi, ondo ibiliak izanditzaile.

OLAITURI.

DURANGO

BATZOKI BARIJA. — Aste onetan asi dira gure Batzoki barija egietiko lanian. Sei ilabete bafu (J. I) amañututeko ustia dauko. Beraz, datofen udabafian gure ikufiña Ezkardi egurastokio zugatzen gane-rik ikusteko zoria eukiko dogu.

ARPIDIAK. — Trabudua'taf Polixene izal-ri sutsu ta nekaitza ezkontzako dala-ta, berari bezuza bat egietko apfide bat za-baldu da gure batzokijan. Ono irabazita daukoz opari gustujak Polixene azkafak.

ABUAFEA'TAF BINGEN (G. B.) Sodepe'n orainixuago el ben abeftzale gajauaren sendijaren landefari, txirotasuna arinduteko zoezer emon gura dabenak batzokijan dauko apfidia. Ez-dagitela iñof geratu al-da-bena emon barik.

EUZKEL-IXENA. — Jon Eneko ixen polifakaz ugutzau dabe Afietaf Peli'ren ematziak euki daben lenengoko semetuba. Zorijonak Peli ta ordo irakatsi zeure seme oferi euzkerea ta Euzkadi ondo mate ixaten.

GEXUAK. — Bilbao'ko gexotegijan denpora luze bat egin ondoren eñratu yaku Astigafaga'taf Mafkel abeftzale baxen an-itz egingo duana Joli Eibar'ko apaiz Jaun argia izango da. Nauka da izalria ezagutzea nordan, zein gañantzi aundiko itzaldi-a (dan) izango dan.

LOURDES'ERA. — Joan dan ostean Afazola'taf Mikel bere sendikoekin Lour-des'etik joan-etofia egin zuan, Lizafalde'taf

OTURUNTZA. — Euzkadi ziaf bira egin ehen bazkidiak bira ofen amayera ona ospatuteko oturuntza bat egitia asmau da-

be datofen ilaren z'gn. Oturuntza u batzokijan ixango da ta juan, edo obeto esateko, juan gura dabenak, txindija ta ixena bertan emon dagikez.

NASKALDIJA. — Aralaf'en aste au igaroten aurkitzen da Zubia'taf Aintzane izalri jatorfia.

Laguardia'ra, egun batzuk igarotzera juan da Erleaga'taf Karla.

Udaldija igaroten, Ondafoa'n aurkitzen da Malaxetxebafiataf Beñohe, emonago Emakume Abeftzale-Batzokio txindizafna. IBAIZABAL.

SANTANDERTIK

DUESO'RA. — Lenngo egumian ixan ge-ban batzafian, Santander'ko Euzko-Batzokio bazkidiak, erabagi onixek afu ebe-zan.

1.ºgo. Datofen ileko z'gafenan, danok Dueso'ra juatia, an espetxeratuta aurkitzen diran geure anayak ikufuten, eta geure bi-jotzetako matasuna euri eruatun.

2.ºgna. Afatsaldeko ordubijetako bultzi-jan Santander'tik urtetia, irurak-ingurura-ko Cicero'ra elduteko, eta andik belbilan Dueso'ratuteko.

3.ºgna. Batzafian erabagi ziran gauzak bakotzak aizu barik eruatia.

4.ºgna. Bakotzak al dauzan alegin gusti-jak egin daizala ikufetaldi ofetarako aint-bat euzkotaf geyen batunen, alako euzko-taf pilua erurat ikufuten joazekala ikusi-tan an espetxeratuta dagozan anai matiak pozaldi bat ixan dagijentzat.

OBETO DAGO. — Gure adizkide ona dan Barbier'taf Jagoba'ren semetxuba, obarutata dagola jakin dogu. Poztuten ga-rra, Jagoba, ta ia lastef osatuten dan.

DABILTZENAK. — Egun batzuk gure aftian egin dau Mugertza'taf Imanol abf-itzale zintzuko.

Akordagoikotxeta'taf Jon eta emastis euren alabatxugaz, Lekeiti'o'ra juan dira. Ondo ibili.

Zabala eta Ateka mungiafak etofi dira, bafa Afinda lekeiti'af be. Ono etofijak abefkide matiok.

TXISTULARI BAT. — Bai irakufte, txistulari bafi bat etofi yaku, ta lenngo egun baten geure Batzoki onetan sekulako euzko-eresi edefak jo euskuzan.

Entzuteko zoria ixan ehen gustujak po-zez zoratuta andik urten ziran. Neuk, ta-malez, eneutsan entzun. Bafia ezta ardura, emendik aufera safi entzungo dautzagula uste dogu, ba, bertan bixiteko ustiaz etofi da-ta.

UDA-AZKENA. — Egun onetan uda-az-kenarentz goyezana emen be igarten da. Notifak gitxituten asi dira, ba, udaldi'a igazten etofia emen egon diranak, euren eñfietarantz juaten asifa dagoz, ba.

BURGOSKO ENDORIA, ASARE. — Emen bixi dira burgosafak jai bat ixan ehen, eta jai onetara etofia bertan aurkitzen zan Burgos'ko endoria be.

Baña Santander'ko endoriak, zegañik ez-takiga, baña, Burgos'kuari arpeirik be ez-etsuan erakutsi, eta ori dala-ta, Burgos'kua asafatu egin zan. (1)

Asafe ori dala-ta izpafingijak be zeresan-ik esko ixan dabe.

Or konpon, España'n dagoz, ba, ta Es-paña-bafuban gura dabena egin dayela. OTZATEGITXUKO JON.

(1) "Atzua ta agurea, asafatu dira. Alkafenak dira-ta, konponduko dira."

Olakoxe bat abestu, bai, ta ofei Ebros ofantzako endori'oi jaramonik be ez egin, ofei erañago ta usain txafaguak urtetan dautse-ta.

GALDAKANO'TIK

ERIKO-JYAK. — Eñi onetako jai na-gusijak etxe-ondubak doguz. Gertakixunak-gertakixun dabiltz an-of-emen.

Etze-bafubak garbi-garbi egiten dira, baña txukun-txukun etxe-afue ta batez be-re txei-go ta leyo urtennak.

Ezagun da bai lastef be lastef jai nagusijak doguzala.

UDAL-ETXIA EDERTU. — Egumotan igeltzeruak (albalñak) aleginik asko daji-je txairo-txairo Udal-etxia jafien.

Bafuba lendik dago edefa baña aurpegija loi-itxusi euki dabela-ta garbifia ta ikus-kafi jafiko ei-dabe.

ERDERAZKO IXENA? — Gure eñija euzko-eñija da ta ez españafat eñija.

Españafat eñijetan "Casa consistorial" edo ofelako ixenaz defutia egoki - egoki egongo litzake.

Galdakano'ko eñijan, orain-arte españa-taf-usafia agertu ixan oi-da ta auferantzian ofelakori'ez dau jaso baf.

"Casas consistoriales" alde batera itxi ta euzkeraz egoki-egoki dan ixenaz ugutzau baf-daz.

E D E S T I J A

Urtea, 1839'gafena zan, dagonila'ren arzenengo eguna.

Euzko-Gudarosteak burubak makuf-makuf-eginda ta oftzak estututa, batzuk Elgeta'n bera, eta bestetzuk Purdenti Done basotxonoren ingurutik Beñgara-aldera zijoazen. Zumafaga aldetik zetofen gudarostea beriz, "Deskarga" aldatzean bera, ba'zijoan Beñgara'ra ori ere.

Zer esango ete zenduke baña dutela, ainbeste ta ainbeste mutil gaste ta gizon sasoiok bertartzeko?

Euzko-etxanderak (etxeokandreak) ondo asko ba'zekiten zer "jazotzen" dan Beñ-gara'n, eta pozik zauden beren senafak eta semeak etxeratuok diralak. Pozik zenden, ez baña, zer "gertatzen" zan jakin ba'zuten.

Etxanderak epzai-zekiten ere zer gertatzen zan "Deskarga" bera zijoazen gudari ayek zufu-mufutxo afu zuten eta, ao-pean ixil-mixilka, "saldukaria, malfufkeri'ya" alkafi ziyoten.

¡Saldukaria, malfufkeri'ya? Espartero (beltza) ta Maroto (zuriya) espñafak biyak, sel urte aundi bezin lu-zietan irauen zuen gudaketa negafgafi ura amatzoko, Beñgara'ko zelai baten besafaz-ieta zijoazen, indafez, ikiluz zapaldu izan ezin zifutzen euzkoai, gure asaba zar-jaz-tera toy ayel, gutxi gora-bera, esanaz: Euzkotafak: zuekin asafarik ez degu nai; peñka da orañafte ixuri dan odola, gentsa egin beaf degu, pakeak egin beaf ditugu mutilak.

EZA EZ IZAN, ZUEN AINBESTE MAITE DITUZUTEN LAGI-ZARAK KEN-DUKO ZAIKIZTUTEN BILDURIK. ZUEN LAGI-ZARAF EZ DU GALE-RAIK IZANGO.

Mutilak: izkiluk lufean utzi-egizubez, eta besafkatu zaitetez gu besafkatu getan lez.

¡Consumatum est, dana egifia dago! Eguna 1839'gafengo ufilar'en z'gn. zan.

Euzkoai izkilubak kendu diskioke, txindi bage utzi dute euzkoa. Batak senafa, besteak semea, onokok gurasoak galdtu ditu, alalok anai guzik mendin odolustu zar-ko. Itz batean, Euzkadi iya ilean utzi ziguten espñafak. ¡Ofetarako soñtu bai-zigu-ten gudaketa ura, euzkotafak, gure asaba jatof ayek, uste izan epzai zuten ere!

Euzkadi egoera kupigafi artan ikusita, zer egin? Españafak, zurik eta beltzak, beltzak bezela zurik ere, egin zezateken gaurrik onena.

Auxe: "sin perjuicio de la unidad constitucional de la monarquía", se confirman los Fueros..." esaterako, guk, España'k, bialtzen dizkizutegun aginduak beiteitzate, bai, eta gero nai dezutena egin.

Adibidez: Gure nagusi edo ugazabak esango ba'liguke bezela aizu airkidea, nere etxeko lanak egiten dituzunen jolasera jun zindekez, baña ez aizu, nere etxeko lan-ak beaf bezela egiteko, egumoro ogeitalau ordu beaf dituzula, astoro zaspí egun, ogi-tamañ iloro ta irureun eta irurogei ta bost urtore.

Afetzkerok kendu baño besterik eztegi egin España'k, baña orain, mutikotek ere

España España'rentzat Euzkadi Euzkadi'rentzat España espñafantzat Euzkadi guretzat... diyote.

Dantza-aber zarrak

Neskaitlatu pospo- edera dora kopeta, zure soñeko epifioak iru dozena korreza.

Mendirik mendik lara adafik-adaf zozna, ezta pafil afapaten A'lejandra'ren elkina.

Pasaten naizen zure portaletan, negafak urtetan dan begi bijetatik.

Amak emon balente amabost ogeiko, ezkontuko nintza udabafirako.

Udabafija da-ta denpora berra, gaste zoria naz-ta alegre gogua.

Or goiko mendietan txorriak kantari, gure neska-mutilak dabiltzat dantzak.

Bedafa guri-guri udabafijetan, neska-mutilak gaste efiko jayetan.

A mutil txanka labez zer dozu ixena? Etxian "txotxo" eta kanpuan "gioxna".

Aurtengo okararak nekez eldu dira, dantzarijantzat amaf nekez gorde dira.

Efofotako astunak lau anka ta buru, urtotan jango lenik, zofan bat gonburu.

A mutil anka-luz kurtzulu bekoak, kolkuan darabiltzak taspí arto zati.

Olan ezin bok bea, tripa zifal ori, amak emongo dua baba lapiko bi.

Uafa. — Bertzo onik be Zugazte Birkide andreak-eta abestu dazte.

Maiteno bat ba-nun...

(Naigabe sakon ta ixil-une luze-ostean).

Maiteno bat ba-nun benetan maitea, aragi gabeko neskut maitalea, edefatunaren irudi sorgiña, amets urdin baten izpi ategiña.

Aren maita-musu, latzan emankofak gordoz-besarkak lez, garbi, etnikofak. Begiok eztezte ikusten auñean bai orde biotzak igartzen bafnean.

Eresiz orduan josten zan gogoa, euzkia sortzean oi danez basoa: musu zamakidan goi-izpiak mufietan ta asten zan ezitiki biotza kanpetan.

Aragi-jantzia erantziz begiak jantzi oi zifutzen gogo-its janzkial t'edef-miña jota zerurontz begira ortizan zekusten Jaungoiko-dirdira.

Bizitza beñia zekusten lufean dirdiraz izaki oroen gañoan: orduan soña au bai urduri ta mifnez gogoak ziona mintzatu ezinez...!

Orduan, txorien txintaka sotilak, lore ta zugaitzen izketa-aldi ixilak, ibaien mur-mufak, itxas-uin-fofoak... bai zintul zifnez aditzen gogoak...!

Basoko orbelaren eroz negartia, ortzi ta lufaren afats-abestia, euzkeraren deyak, mendien negafak, Abefi amaren bizitz-deadafak...

Entzuten zituen orduan gogoak ta gorutz jantzen zuan zabalduz egoak: t'ezitiki begiak negar-zeritela kantari asten zan ereskin motela.

Ixilik ego gauf, ene ereskin zafa, len ereskiak lez, dariok negafa, kabi-baztefean zaurituta mifnez ixil-ixil dagon ufetxindofa lez.

Esna adi ta gertu, ene ereskin kutun, nere poz-naigabe-alditako lagun. Abestu, txoriak ekaitz-ondorean umetxoei deika kanta oi dun eran.

Txistuka bafuan ari zan aizea ixilidi ta sortu baizaguk pakea, kanta ezin ukan naigabe latz ura, ontoz bihurtuta, jun baidok Zerura.

Atof, ba, Maiteno, neskutuz zerutafa, amets zoragafi, edefatun-gafa... Ne bizitza i gabe, bai ixil, mespelal udabefi gabe basoa bezela.

Zertaz ago bildur? Orain lengoa na in ta irek u il-arte nai diñat nik irauin. Atof, ta ire atzaz loretu biotza, besarkaz ta musuz urtu-gogo-izotza.

Zuspertu zañetan olerti-zukafa, piztu ilezok guraz nere ereskin zafa. azkatuta gerez ere Abefiak gogoon ditzadan nere olefkiak.

JAUREGI'TAR K. (Getxo'ko Olefki-Guduan. Lenengo saritaz saritutako olefki.)

INGI BILDEGIA

Papeleria del Oria MORAIZ'TAR JOSEBA MIRENA Teléfono, 154. TOLOSA

ACEITE DE LINAZA "EL CABALLO"

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.

Unico y exclusivo representante en la Gaceta. N.º 2. Tel. 154.